

bestrijding van het Christendom ontwikkelt, therninert al aan wat de kerk aanschouwde nu vertien eeuwen geleden. De tijden zijn echter voorbij — en gelukkig — dat zulke bewegingen werden bedwongen, gelijk toen, door de staatskerkelijke macht. Zelfs is het goed dat de tegenpartij dit, gelijk we boven aantoonde, weet. Het Christendom heeft nu uitsluitend te tonen dat »de wapenen van onzen strijd niet vleeschelijk, maar geestelijk zijn.

Dat maakt de eindelijke en zekere overwinning meer beslissend, meer heerlijk. Ware in de vroegere eeuwen waarop we doelen ook de zegepraal aldus gevochten, er zou een andere Christelijke kerk zijn verreesen dan de steeds meer onschijnlijke en bedorvene der midden-euwen. Alleen dient gerekend met het onderscheid dat toen althans een tijdlang het ook de staatsmacht was, die het heidendom trachtte te doen herleven.

De beweging die wij beschreven is wat de Engelschen noemen een »stern fact»: ernstig en dreigend tevens. In enkele jaren breidde zij zich uit en groeit steeds. We zullen er mee hebben te rekenen, dat in de heidensche en de Mahomedaanse wereld de wapenen grijpt die onze beschaving haar leerde kennen. Onze zendelingen zullen veel meer studie moeten maken, zoowel apologeten als predikers dienen te zijn en, tenzij in bepaalde gevallen, een opleiding moeten ontvangen veel grondiger en degelijker dan meestal tot nu toe. Want meer en veler zullen zij hebben te gaan tot een geslacht dat niet onwetend of afgodisch allerleest, maar bovenal beslist vijandig is.

Toch versagen we niet. Nu ruim 100 jaren geleden sprak een Duitsch ongelooft: Wij moeten niet verslappen; dan zal binnen 20 jaar de naam van Jezus althans in godsdiensten zin, niet meer worden gehoord.

Die ongelooft heette Biester. Wie herinnert zich haast zijner nog? En de naam onzes Heeren Jezus wordt nog door miljoenen gezegd.

Biester sprak dat uit in Duitsland en juist dit land heeft in de laatste eeuw bij honderden de mannen geleverd die o. a. in onze Oost de banier des kruises hebben geplant, den naam van Jezus verbeeld.

We hebben nieuwe krachten in 't werk te stellen; ook wij mogen niet verslappen en dan zullen we maaien te Zijner tijd.

HOOGESPRUK.

Buitenland.

Oostenrijk. Uit de verstrooide kerken van Hongarije.

In Opper Hongarije vindt men ook in sommige streken ene bevolking die van Slavischen stam is, gelijk het stedeke Liptó-Sz-Mikló's, de zetel van een senior (superintendent) der Evangelische kerk. Men bewaart daar ook exemplaren van de kerklieden en bijbels, die in de dagen der vervolging op lange smalle bladen werden gedrukt. Die bladen in een boekje saamgebonden verborgen de vervolgde Gereformeerden in de tot de knie rijkende laarzen. Ook hadden de belijders des Heeren in die dagen zeer zijn gedrukte Bijbels, die in uitgeholde balken hunner huizen werden verborgen. In Mikló's houdt men elken dag, voor dat men aan den arbeid tigt, eene godsdienst-oefening in het bedehuis.

De Senior van Mikló's voert den herderstaf over 8000 Evangelischen, die over 74 dorpen of vlekken verspreid zijn. In de meeste plaatsen waar eene Gereformeerde of Evangelische gemeente gevonden wordt, heeft men geen Evangelische school, zoodat de jeugd meest op Roomsche scholen moet onderwezen worden.

Opmerkelijk is het dat men te Szulóc een oude Evangelische gemeente vindt, die bediend wordt door een predikant, tot wien vele Roomschegezinden komen om genezen te worden van de krankheden hunner ziel. Zij reizen zelfs uit Galicie tot den leeraar van Szulóc, wanneer niets in staat is om hen vrede te geven. De menschen uit den omtrek noemen dit: »de zwarte mis». Al tracht de Roomsche geestelijkheid van een bezoek bij den predikant te Szulóc zoo veel mogelijk af te houden, — toch blijven er nog altijd velen komen. Waarschijnlijk zijn de voorouders der bedevaartgangers Gereformeerd geweest en met geweld gedwongen om tot de Roomsche kerk over te gaan.

In het Waagdal vindt men de ruïne van een burch, die in het midden der 17de eeuw gebruikt werd om de bevolking te dwingen tot de Roomsche kerk terug te keeren. Frans Nadassy gelukte het om met zijne soldaten 200 Gereformeerde gemeenten uit elkander te jagen. De predikanten werden met geweld uit hunne pastorieën verdreven, hunne bezittingen vernield, de boeken verbrand, terwijl pastorieën,

scholen en kerkgebouwen aan Roomsche geestelijken werden overgeleverd. Nadassy nam ook een Gereformeerd predikant, met name Pilask, gevangen, en beval diens Bijbel in het braadvuur te werpen. Door den wind waide een half verbrand blad in de hand van graaf Nadassy, hij las daarop de woorden van Jes. 40: 8 »het woord onzes Gods blijft in eeuwigheid». Hij verbleekte en zijn hofnar, die bemerkende, riep hem toe: »Mijnheer de graaf, wat zult gij dan eens gevoelen, wanneer de duivelen in de hel u braden zullen?»

In het jaar 1671 stierf graaf Nadassy op het schavot, omdat hij deel genomen had aan eene samenzwering, die ten doel had om Hongarije onafhankelijk van Oostenrijk te maken.

In de geschiedenis der reformatie en der Jezuitische tegenreformatie is de stad Presburg zeer bekend. Toen in 1604 de Protestantsche stenden, die de Roomschegezinden gemakkelijker konden overstemmen, een besluit in den rijksdag hadden doorgedreven, waarbij zij om vrijheid van conscientie vroegen, gaf de keizer hierop ten antwoord, dat hij zich naar dat besluit niet wilde gedragen, terwijl hij een ieder van den Hongaarschen rijksdag, die met voorstellen den godsdienst betreffende, voor den dag zou durven komen, met een ketter-proces bedreigde werd. Van 1605—45 genoten de Hongaren vrijheid om den Heere te dienen naar den inspraak hunner conscientie, doch later werd hun deze weder ontnomen.

In het slot de Presburg werd in 1722 de Lutherische superintendent Krman, die de vertaling van den Bijbel in de Slavische taal ten einde bracht, gevangen gezet. Niets kon men hem ten laste leggen, als alleen dat door zijn prediking een Roomsche beweging was om Lutherisch te worden. De Roomsche geestelijkheid wist door te drijven, dat Krman door soldaten gedwongen werd om den bekeerling uit te leveren. Van oproermakerij en godslastering beschuldigd, werd Krman tot het einde van zijn leven gevangen gehouden. Te vergeefs verzochten de gezanten van Nederland, Hannover en Pruisen zijne invrijheidstelling; de invloed der Jezuiten bleek krachtiger te zijn dan die der vertegenwoordigers van onderscheidene machtige staten. Toen Krman op zijn sterfbed lag, stak een Jezuit hem met geweld een hostie in den mond, begroeven hem als een Roomsche en richtte zelfs in de Presburg's hoofdkerk een gedenksteen voor hem op.

Te Graau aan den Donau, den zetel van den hoogsten Roomschen geestelijke, is naast de trotsche domkerk in 1889 een klein bedehuis gebouwd om der Hongaarsche Gereformeerde gemeente tot een vergaderplaats te zijn. Mocht door Gods genade de tijd nog eens aanbreken, waarin de kleine verstoofde kerken in Hongarije mogen bloeien om voor dat schoone land opnieuw tot een kandelelaar te zijn, waarop de kaars van Gods Woord brandt.

WINKEL.

Voor Kinderen.

VERGESSINGEN.

Niet lang geleden las ik van iemand, die zei: »Wat een droevig gezicht zou het toch wezen, als eens alle menschen blind waren!» De man, die dat zei, vergat natuurlijk heelend'al dat er van dat »gezicht» volstrekt geen sprake kon zijn, in een wereld van enkel blinden. Maar eer we er om lachen, laat ons zelf oppassen hem niet na te volgen.

»Wees niet te snel met uw mond», zegt de Schrift en dat moeten vele menschen ook bedenken, teneinde niet even dwaas te spreken, als de man van zooveen. Onnadenkend doorpraten is altijd en in alle opzichten verkeerd.

Eens zei iemand tot een ander: »Ik verheug mij zoo op Vrijdag.» »Hé» zei de ander, zijn juist de Vrijdagen dan voor u zoo bijzonder heugelijk?» »Neen», was 't antwoord, »maar ik bedoel aanstaanden Vrijdag.»

»Maar die is er nog niet. Hoe kunt gij dan zeggen, dat ge u op dien dag verheugt?» Om kort te gaan, het bleek, dat de eerste man bedoelde: »In 't vooruitzicht op Vrijdag, maar daar hij lang in Duitsland was geweest, waar men voor die uitdrukking enkel op (au) zegt, deed hij dat ongemerkt ook. Het is echter zeer verkeerd, dat sommige Nederlanders dat napraten.

En, om nu nog maar een ding te noemen, er stond indertijd ergens te lezen: »Vroeger had men maanden noodig om van hier in Amerika te komen; thans kan men wel in tien dagen daarheen vertrekken.» Wie dat schreef heeft zeker niet bedacht dat hij juist het tegenovergestelde zei van wat hij bedoelde.

Vertrekken, niet waar, is heengaan. Dit nu duurt, ook al zou iemand naar de maan reizen, toch op zich zelf slechts een oogenblik. Als gij om 9 uur vertrekt zijt ge één minuut later al op weg. Maar als nu het vertrek alleen reeds tien dagen in beslag neemt, hoe lang zal dan de reis zelf niet wezen!

Kortom, we mogen wel voorzichtig zijn, en eer we om anderen lachen, trachten het zelf beter te doen dan zij.

De roos en het leem.

Eens, zoo verhaalt een heidensche schrijver, een Perziaan, die Saadi heette, vond ik op den weg een stuk leem. Ik nam het op ten einde het ter zijde te werpen, toen een heerlijke geur in mijn neus drong.

Dit verbaasde mij. Ik bracht het leem nader bij mijn aangezicht en bespeurde, dat de geur werkelijk uit het onnoogelijk stuk aard kwam.

»Hoe kan dit zijn?» zoo sprak ik tot het leem. »Zijt gij muskaat of met rozengeur doortrokken? Gij riekt heerlijk.»

»Ik ben slechts een gewoon stuk leem», was het antwoord, »maar ik ben afkomstig uit een bloemengard en heb lang naast en tusschen de rozen geleefd.»

Wat zou de Perzische schrijver met die fabel bedoeld hebben?

Altijd een.

Een reiziger ontmoette eens in een schoon landschap een herder, die rustig was gezeten onder een rijgeladerden boom, waarbij een frische bron vloeide. Hier en daar in het rond graasden de schapen.

De reiziger, die moe, warm en dorstig was, zette zich bij den jongen herder neder, en vroeg een teg water om zich te verkwikken. Zeer vriendelijk werd hem dit gegeven.

»Mij dunkt, mijn vriend», sprak de reiziger, »nadat zij een poosje over allerlei gepraat hadden, »gij hebt een heerlijk leven. De kudde

doet wat gij verlangt: zij veroorzaakt u weinig moeite en voorts kunt gij rustig en kalm een boek lezen of nadenken. Menigen uit de drukke stad zou u benijden.»

»Ja, mijnheer», was het antwoord, »ik zou ook niet te klagen hebben, ware het niet over één ding.»

»En wat is dat?»

»Ziet gij ginds dat zwarte schape? Welnu, dat is de kwelling van mijn leven. Al de anderen zijn gehoorzaam, maar dat zwarte dier doet zijn eigen zin. Ik moet het telkens na-loopen en terughalen. Anders loopt het overal waar 't niet zijn moet, daar gaat het weer. Gegroot! Ik moet het achterna.»

De reiziger stond op en ging heen, bij zich zelf denkende: Zouden niet vele menschen in hun werk zulk een zwart schape hebben, dat hem telkens moeite geeft en zou de Heere, die het kwade en het goede zendt, hun daardoor niet wat leeren?

AAN VRAGERS.

Aan den »nieuwsgierigen lezer» zij meege-deeld, dat de »berg van licht» of »koh-i-noor» een diamant is, welke dien naam draagt en thans behoort aan koningin Victoria van Engeland. Die steen werd te Amsterdam geslepen en is, naar schatting, 14 miljoen gulden waard. Een groote som, want men kan met dien steen toch niets meer doen dan hem dragen, bekijken en laten bekijken.

CORRESPONDENTIE.

F. B. te B. o. L. Waf u schrijft hebben we ook meer gehoord, doch blijkt ons telkens kwalijk te bewijzen. Wellicht echter hebt u een zekeren grond er voor, en dan houden we ons voor mededeeling aanbevelen.

HOOGESPRUK.

De Unie-Collecte

en de GEREFORMEERDE KWEEKSCHOOL te Amsterdam.

Om scholen te kunnen hebben, moeten er in de eerste plaats onderwijzers zijn; en om goede Christelijke scholen te hebben, moeten er vóór alle dingen goede Christelijke onderwijzers zijn.

Deze te vormen in de kracht Gods, is voor het Christelijk onderwijs daarom een levens-behoefte. Geen vriend van het Christelijk onderwijs mag dit voorbijgaan, of onverschillig daarvoor blijven.

Wel is het funderingswerk, en daarom het minder aanzienlijk. Doch zonder fundering kan het huis niet bestaan.

De Gereformeerde Kweekschool geeft een degelijke opleiding aan een kleine veertig kweekelingen, zoowel uit andere plaatsen als uit Amsterdam. Daarenboven heeft zij eene voorbereidende klasse, waarin zich een 12tal leerlingen bevinden, een voortzetting der lagere school en voorbereiding voor de Kweekschool. Zij levert thans reeds jaarlijks 5 à 6 onderwijzers af, en zal zulks in toenemende mate kunnen doen; welke onderwijzers zich verspreiden over het gehele land.

De schoolgeelden zijn echter op verre na niet toereikend voor de behoeften. Zonder krachtigen steun kan zij niet blijven bestaan. Aan de schoolbesturen werd verzocht jaarlijks een klein percentage van het Rijkssubsidie voor de Kweekschool af te zonderen.

Slechts weinige besturen voldeden daaraan tot hertoe.

De Locale Comité's der Unie mogen, volgens de statuten, geen deel der collecte voor de Kweekschool afzonderen.

Giften met aangegeven bestemming kunnen evenwel te allen tijde bij de Unie-collecten worden gevoegd. Zij tellen evenveel mede om het totaal cijfer te verhoogen.

Het Bestuur komt thans om zulk een gift, een offer der liefde, voor de Gereformeerde Kweekschool vragen.

Het tekort in de kas bedraagt zeventien duizend gulden.

Het is van het hoogste belang, dat deze wanverhouding ophoude te bestaan.

Neige de Heere veler harten!

Het Bestuur der Ger. Kweekschool. Namens het Bestuur, W. Hovv, penningmeester.

Amsterdam, 29 Juli 1891.

Gereformeerde Gezindheid.

Ned. Ger. Kerken.

TWEETALEN: Amheim, H. Hoelstra te Utrecht L. H. Wagenaar te Leeuwarden. — Leiderdorp, G. H. van Kasteel te 's Gravenhage en T. H. Woudstra te Maassluis.

BROUWEN: Kollum (Fr.), D. Bakker te Apeldoorn. — Aalsterveen (alle maal), C. de Gooijer te Nijmegen. — Biezen, J. H. van Oosthuizen.

BEDAKKE: Wageningen, J. Hartog, te Berlikum. — Harmelen, C. W. E. Ploos van Amstel te Gerkeloo. — Steenwijk, C. de Gooijer te Nijmegen. — Kooten en Twijzel, H. R. Zijlstra te Nes en Wierum. — Zwolle, C. J. W. van Lummel te Delft. — Hylard, J. Wisse te Garlip.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

BROUWEN: Zalk en Veenendaal, S. Oudkerk, cand. te Amsterdam. — Nieuwolda en Haren, G. J. van der Vegt, cand. te Kampen. — Meulkerke, F. Saal, cand. — Broek op Langendijk, J. Gidoone, cand. AANGEROEPEN: Urk, Van Anken te Genemuiden.

Synodale Genuootschapskerk.

BROUWEN: Te Aa, B. J. van Heijningen te Kesteren. — Kampen, D. J. Karres te Genemuiden. — Aalst, K. Haviga te Zuilten. — Drachten, N. Jolles te Beuzichem. — Gorinchem, I. G. Stenbeck te Weesp. — Hierden (Geld.), P. H. Versteeg te St.-Pancras. — Borselen, W. H. H. Dijkman te Breeskens, a. a. — Zwammerdam, C. de Hoogh te Nieuwlande. — Bruchem-Kerkwijk, A. ten Have te Poltbroek. — Heer Hugoward, B. D. Eendmans, cand. te Leiden. — Wierum, A. L. Gieschlap te Heerjansdam. — Angerlo, D. van Heerwaarden te Diepenheim. — Zuid Beierland, P. F. van den Nieuwenhuizen te Woudrichem.

AANGEROEPEN: Enter, W. Magendans te Slijk Ewijk. — Eemnes Buiten, J. C. G. Gobius du Sart te Benthuizen. — Goings, a. a., W. A. Mac-Pherson te Tjerhage, a. a.

BEDAKKE: Maurik, A. A. van de Water te Mar loelo. — Krimpen aan de Lek, A. ten Have te Poltbroek. — Lopkerkapel, St.-Anthoiepolder, W. Magendans, cand. te Slijk-Ewijk. — Idsgraven en Piam, J. P. Eisinga te Ingwertum. — Sassenheim, H. M. van Nes te Woudenberg. — Brakel, W. Magendans, cand. te Slijk-Ewijk. — De Bildt (Utrecht), Chr. Ysmontides te Ouderkerk aan den IJssel. — Bler-vilet, C. Diehl te Hillegersberg.

Advertentien.

GETROUWD: JACOB DAS DE.

EN CHRISTINA GEERTRUIDA RECTER, die tevens namens wederzijdsche familie hunnen dank betuigen voor de bewijzen van vriendschap bij hun huwelijks ondervonden.

Utrecht, 30 Juli 1891.

Bericht aan de Kerkeraden! VERHUIJD

van HUIZEN (S.H.) naar WAGENINGEN. B. S. DE BEER, Oefenaar der Ned. Ger. Kerken.

N.N., Eiland Walcheren.

In dank ontvangen, maar dringend verzoek ik u en dat wel om bijzondere redenen, mij uw adres te willen opgeven.

H. te K.

Orgelhandel.

P. VAN LEEUWEN & ZON, Warmoesstraat 73, Amsterdam.

Groote en kleine sortering, billijke prijzen, voordelige conditiën, volledige garantie.

Heden verschijnt bij GEBR. HUGÉ, Uitgever, Rotterdam, de 1ste af. van het belangrijke werk:

CATECHISATIE,

Een grondige en eenvoudige onderwijsing over de leer des Christelijken Godelichs, door

GORNELIUS POUDELOIEN,

in leven Diacon des Godelichs Woords op 't fort Grevecoeur.

Geheel onveranderde uitgave naar de 4de druk van 1662, die nagezien is door

GIBBERTUS VOETIUS (1).

Opnieuw bij ons publiek ingeleid en van aantekeningen voorzien door

Dr. A. KUYPER,

Compleet in 16 afleveringen in klein 8° form. van 80 bladz. à 35 Cent de aflevering. Om de drie weken zal er een af. verzonden worden. Prospectus met inleiding op aanvraag verkrijgbaar.

(1) Zie Prospectus.

Breebaart's

ORGELHANDEL.

Specialiteit

in HUIS- en KERKORGELS.

Damrak 23, Amsterdam.

P. VAN EIJK,

FIRMA JOHANNES KRAMER & Co.,

Dam 15-17, Amsterdam.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, vreemde COUPONS enz. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO met rentevergoeding van 2½ pCt. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Uitgaven van I. A. WORMSER, te Amsterdam.

WERKEN van Dr. A. KUYPER.

Het werk van den Heiligen Geest.

Deel I. Voor de kerk in haar geheel; Deel II en III. Voor de enkele personen. In fraaien stempeband f 8.00; ingenaaid f 7.50.

Afwonderlijke deelen zijn niet verkrijgbaar.

Dagen van Goede Boodschap.

I. In den Kerstnacht. II. De Paaschmorgen. III. Op den Pinksterdag. IV. Oud- en Nieuwjaar.

Prijs van de geheele serie in vier fraaie stempebanden f 5.00; in vier deelen ingenaaid f 3.00. Elk deel is op zichzelf compleet en verkrijgbaar, geb. à f 1.75, ing. à f 1.20.

Gomer voor den Sabbath.

Meditatiën over en voor den Sabbath. Prijs f 1.00; in stempeband f 2.40.

Uit het Woord. Bijbelstudiën.

Eerste serie, deel II. Tweede serie, deelen I, II, III. Prijs per deel f 3.40. Gebonden f 3.90. Deel I en II van de Eerste Serie zijn uitverkocht.

De drie Formulieren van Eenigheid, over kerkelijk en christelijk gebruik, benevens het Kort Begrip der Christelijke Religie, uitgegeven door de Predikanten C. A. RENIER en B. VAN SCHILVEN. Zevende Vrijdrukt. Prijs gecartonneerd f 0.40; 25 ex. f 0.50; 50 ex. f 1.80. In rood limen stempeband f 0.90. Dezelfde uitgave met wit papier voor handteekeningen f 1.25.

De Vleeschwording des Woords.

Prijs f 1.90 Gebonden f 2.40.

De twaalf Patriarchen.

Bijbelsche Karakterstudien. Prijs net ingebonden f 1.—, ingenaaid f 0.75.

Gedrukt ter Kon. Ned. Stoomdrukkerij, Warmoesstraat 106 Amsterdam.

UNIE-COLLECTE.

Scholen te Kootwijk en Kootwijkerbroek.

De Unie-Collecte zal spoedig weder gehouden worden. De vorige jaren mocht het Bestuur der school te Kootwijkerbroek menige Uniegift ontvangen; thans heeft het er nog meerdere behoefte aan, wijl het de Christelijke school te Kootwijk mede voor zijn rekening heeft. De bevolking in die streek doet wat zij kan, maar zij is arm; daarom moet bijna alles van hetgeen voor kerk en school vereischt wordt, van de Gereformeerden in ons land komen. Laat het ons eene ere zijn om kerk en school te Kootwijk in stand te houden, en worden velen van Gods volk bereid gevonden om ook nu hunne giften voor Kootwijk en Kootwijkerbroek af te staan. Kootwijk blijve het getuigenis dat Gods Woord bij ons in ere is: »Draagt elkanders lasten en vervult alzo de wet Christi.

Het Bestuur,

H. W. VAN LOON, Voorzitter.

J. IJSEBRAND, Penningmeester.

A. SWEERS.

W. HAAKSMA.

G. H. A. GROSHUDE, Secretaris.

De heeren Prof. Dr. A. KUYPER, Dr. B. VAN SCHILVEN en Dr. J. H. HOUTZAGERS blijven mede bereid om voor Kootwijks scholen giften in ontvangst te nemen.

Vrije Universiteit.

Sinds onze jaarvergadering, waar ons zoo'n schat van zegen geschonken werd, doch waarop de nadeelige staat van het Studiefonds een schaduw wierp, heb ik bijna geen antwoord ontvangen door eenig tastelijk blijk, dat de vrienden van de Vrije Universiteit dit nadeel mede wenschen te dragen en weg te nemen. En ondanks mijn gedurig aanhouden en het dringend woord, dat ik de laatste maal in de Heraldo nederschreef, bleven de giften uit om het nadeel saldo, ook van onze laatste jaarlijksche rekening, te dekken.

Ik had de pen gereed om een woord van teleurstelling te schrijven, toen ik enkele giften mocht ontvangen, die door alle teleurstelling heen eer en meer tot een woord van dank aanleiding gaven, dan tot klagen. Toch is het weinig, te weinig, veel te weinig, in vergelijking van hetgeen wij noodig hebben, laat staan van hetgeen wij nog op onze vorige rekening te kort komen. Wij zouden minstens nog het bedrag van honderd dergelijke giften noodig hebben om het tekort te dekken; en hadden dan nog niets om de loopende onkosten en uitgaven te bestrijden.

Laat dit woord dezen zegen met zich mogen brengen, dat velen, zeer velen, zich opgewekt en geroepen gevoelen om hunne gave te zenden of te verduubelen. De Heere heeft ons reeds zulke overvloedige bewijzen geschonken van Zijn gunst; en ons doen zien hoe menigene de ondersteuning uit het studiefonds ten goede is gekomen en nog komt, ook tot een vrucht der dankzegging voor kerk en school! En zouden wij daarop antwoorden met traagheid en onverschilligheid? Neen, dit mag, dit kan niet zijn!

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe slechts een enkel antwoord ontvangen. Zijn er niet meerderen, die mij in deze goede zaak behulpzaam kunnen zijn?

DE HARTOG.

Op mijn vraag aan de Amsterdamsche vrienden, wie bereid was om mij te helpen tot het innen, en zoo mogelijk tot het vermeerdern van het bedrag der inschrijvingen van de Stui-vereeniging, heb ik totnogtoe